לפתע קלטנו צעקה אדירה בעברית שבאה מקרוב — עצור!

תפיסת השבוי

בניה: שכבתי על הגג מאחורי תלולית חול, מכוון אל הרחבה ואל הבתים שמנגד. מחצבה הצפוני של הכפר נשמעו יריות. הקרב שם היה עדיין בעיצומו. אבל אנחנו, כך חשבתי, סיימנו למהר את חלקי הדרומי והמרכזי של סמוע. ואם־כך סיימנו לספסה את המלחמה. לא האמנתי שלאחר מיהור יסודי של כשפה נשארו „צוררים מסוכנים" בשטח.

לפתע, מתוך התעלה שבצד הדרך, סמוך מאד לגג הבית עליו שכבתי, עלה חיל ירדני במדי זית ונעלים שחורות וחבוש כובע פלדה. בעצם לא הייתי בטוח שהוא משלתם. יתכן, הרהרתי, שהוא מהשריון או מחרמש. בידיו היה כלי נשק שלא יכולתי לזהותו. הוא התקרב בהיסוס־מה אל חלון בו היו מצויים חזי דוד ומקובסקי. עקבתי אחר צעדיו בפליאה. מה לאיש השריון ולטיהור הכפר? הוא ניגש אל הקיר שבין דלת הבית וחלונו והרים את רובהו לפניים. אולי זהו חיל ירדני העומד באלה הרגעים ממש לחסל את חברי התוליה, ביקר ספק במוחי. אינני בטוח ואולי הוא ככלות הכל ישראלי?

הוא התקרב באופן מאיים אל החלון. חששי גבר. כיוונתי לעברו את המקלע וקראתי בקול רם ככל האפשר — עצור; וכן „זרוק את הנשק או שאני יורה!" הלוחם הזר קפא על עומדו. התבונן לעברי, אך כנראה לא הבחין בי. זרק את נשקו מרחק כמה צעדים וזנק לעבר התעלה בה שכב לפני כן, כמסתבר, בשקט מסתורי למעלה משעה, בלי שאיש הבחין בו.

כאותו רגע ממש קפץ חזי החוצה כשהעוזי שבידו מכוון כלפי הירדני הנמלט.

חזי: לשמע הצעקה זנקתי החוצה. הצלחתי עוד להבחין בגבו הצונח של הירדני הנמלט. צעקתי לעברו „תעל להון". הוא ציית, התרומם מעל הקרקע, פרק את החגור מעליו ועשר מחסניות כדורים. רובהו היה זרוק לרגלי. רימונים לא היו על גופו כלל. הוא התקרב כששיניו נוקשות.

ללא כובע פלדה היתה לו חזות של מבריח שנתפס בקלקלתו. נמוך, שערו כהה ומדובלל. נראה מבוגר למדי, אך קשה לדעת. הרים ידיו והתקרב צעד אחר צעד. זרזתי אותו בערבית העילגת שבפי „יאללה תעל" ובתנועות ידי. הוא הגיע אלינו. חשבתי לחסל אותו, שכן רק כפסע היה בין חיינו לבין מותנו בידי ברגש נוקש שיניים זה. אבל השארתיו בחיים. הרגשתי שאינני רשאי לפגוע בו עתה, כשהוא חסר מגן. אבל לשלח לוחם־אויב באמצע הקרב, בריא שבבריאים, זה איסור שבאיסור. חפשתי בכיסיו, הם היו ריקים. את שעונו החביא בכיס ליד הצוארון. הוצאתי את שעון הזהב שלו ומסרתיו לידיו. „מא אחנא לוצוף" (אנחנו לא שודדים), גמגמתי בערבית. הוא הביט בי בעיניו המפחדות והינהן בראשו. לקחתי אותו לזחלם, ומסרתיו בידי עמוס. זה היה השבוי היחיד שלקחנו.

פרוץ

טיהור

פועל בנין מסעודיה

בניה: כשעקבתי אחר חזי, דוד והשבוי, והרהרתי בגורלם המר של חברי לולא אותה צעקה, ולולא הייתי ערני מספיק, שמעתי מאי מזה רשרוש צעדים נוספים וכעין הד של אנחות. בדקתי לצדדים, והבחנתי בערבי פצוע מדדה במאמץ רב לעבר הבנין. ירדתי מהגג והתקרבתי לעברו בדריכות, רגליו היו משופעות רסיסים. הוא היה מבוהל מאד. הוצאתי את תחבושתי האישית וחבשתי את פצעיו. הוא נרגע מעט. בינתיים הגיע עמוס וכיבד את הערבי במים. הערבי התבונן בנו כביצורים מכוכב לכת אחר. מיד חזר חזי ופתח עמו בשיחה. הערבי סיפר שהנו ממואלן — ערב הסעודית, שבחפשו אחר עבודה — עמל — הגיע לסמוע שבירדן. כאן הוא מועסק על ידי עשיר — רני — מסמוע בבנית בית המגורים שבחצרו היינו מצויים.

משפרץ הכוח הישראלי לסמוע, סיפר הסעודי, הוא היה עסוק בסיוד קירות הבית, אבל עבודה זו לא ארכה זמן רב שכן חיילים ירדניים נכנסו לבית ותפסו בו עמדות. בחילופי היריות נפצע. הסעודי הראה לנו תעודת זהות סעודית ותמונות של אשתו, ילדיו ושל אמו הזקנה — עג'וז — כל אלה, אמר, מצפים למשכורתו — אוג'רה.

הרגענו את פועל הבנין מסעודיה והבטחנו לו שלא יאונה לו כל רע. משיצאנו מסמוע אספנו אותו עמנו והושבנוהו על סלע בפתח הכפר, כדי שהכוח הירדני שיגיע לשם לבטח, יאסוף אותו ויגיש לו טיפול רפואי.

מישיבת יבנה לכיבוש סמוע

יוסי נראה עייף, הוא הצית סיגריה בסיגריה, חבש כומתת צנחנים אף על פי שישבנו בחדר שם לא חל חוק חבישת כומתות.

יוסי נולד בירושלים למשפחה דתית. קיבל חינוך דתי, למד בישיבה תיכונית „נתיב מאיר" ואחר כך בישיבת „יבנה". אבל הוא, מבלי שיוותר כהוא זה על אחד מעקרונותיו, התגייס לצבא, הצטרף לגרעין נחל דתי והתנדב לצנחנים. באותו בוקר בו התקיפו הצנחנים את סמוע, היה בוגר הישיבה חגור נשק ותחמושת, יושב באחד הזחלמים שנעו לעבר סמוע.

יוסי: התקדמנו אחרי הסיירת. משנעצרו אנשי הסיירת בפתח הכפר, עצרנו גם אנו, חיכינו קצת, ומשראינו שאין הם זזים, החליט שמוליק לעקפם ולהתחיל בכיבוש הכפר, שכן שהות מיותרת כתוצאה מפקק בדרך המלך היתה מאפשרת ליירדנים להשתלט על הנקודות האסטרטגיות ולהעניק להם עמדת עדיפות.

בצד הדרך הראשית התפתל שביל חמורים שבקושי אפשר היה להשגיח בו. שמוליק העביר את הזחלמים לשביל זה וכך

עברנו את המחסום שהעסיק עדיין את הסיירת. משמאל נראתה גבעה ועליה בתים, ששלטה על הכפר סמוע כולו. מעבר הגבעה, מכיוון הכפר יטה נראו משאיות של צבא ירדן כשהן דוהרות לעבר הגבעה, במטרה להשתלט עליה וצריך היה למנוע מהם דבר זה. שמוליק נתן הוראה ליואל הנסקיסט, והלה דפק מספר פגזים במשאיות. השיירה נעצרה. משאיות אחדות נראו מעלות עשן וחיל התגבורת הירדני נראה מזנק מהמשאיות החוצה. הספקנו להבחין שהם פונים, רגלית, לכיוון הגבעה במטרה, כנראה, להשתלט עליה ולהשיג יתרון.

שמוליק הבין את חומרת המצב ושלח מיד את מחלקתנו בפיקוד דורון לאגף את הגבעה ולחסל את הכוח הירדני בטרם יגיע לראשה. היה זה ממש „מרוץ נגד השעון" כשמצפון רצים הירדנים ומדרום מתקרבים אנו, ההכרעה היתה תלויה בשניות מעטות בלבד. מי ישיג יתרון על מי? בסופו של דבר הצלחנו להקדים אותם ולכדנום כשהם במורד מתחתנו. חלקם חיסלנו וחלקם נסוג ותפש עמדות מאחורי טרסות ובין הבתים.

ירדני קורא בקוראן

השליטה בגבעה היתה בידינו, אבל הירדנים לא נכנעו בקלות והחלו להטריד אותנו מעברים שונים כשהם מחליפים עמדות כפעם בפעם. נסינו לחסל את העמדות ואת הצלפים ולעתים התפתח קרב מר למדי, והיריות שרקו קרוב מאד ובעצמה רבה. במרחק של כחמישים צעד מתחתנו, מאחורי טרסה גבוהה שכב חיל ירדני מזוקן, וצלף לעבר הכוח הישראלי. לצדו היה מונח ספר קוראן קטן, והוא היה מעיין בספר ויורה צרור לעברנו. הוא פגע בנודל, ואף בשמוליק קלע, אלא שלמזלו פגע הכדור במחסניות הכדורים ונהדף.

ניסינו לחסל את הצלף המוזר. אבל זה, חרף כל הנסיונות, המשיך בשלו, כשהוא מחליף כפעם בפעם עמדות ירי בקפיצות קרב „קלסיות". בשמאלו המקלע ובימינו ספר הקודש המוסלמי. כך אירע שבע פעמים והוא המשיך והטריד. אבל טבעת החנק סביבו הלכה וצרה. אחר־כך כשהגענו קרוב אליו ירינו לעברו צרורות אחדים והוא צנח על מקלעו כשידו אוחזת עדיין בקוראן.

בנצי נעלם

כשנפצע נודל ונחבש בידי בנצי החבוש, פקד שמוליק להעבירו באלונקה לתחנה לאיסוף פצועים. ארבעה חברה, ביניהם בנצי, העמיסו את האלונקה על כתפיהם ופנו דרומה לעבר נקודת ריכוז הפצועים. בינתיים נמשך טיהור הכפר ונמשכו חילופי היריות. נושאי האלונקה חזרו והעניין נשתכח מחלב.

לאחר הכיבוש והטיהור, משניתנה פקודה לפנות את הכפר, התפקד הכוח והתברר שבנצי איננו. כלל קדוש הוא — לא להשאיר חברים בשטח: לא חיים, לא פצועים ואף לא הרוגים. יתכן שבנצי שוכב פצוע באחד הבתים ומשווע לעזרה? איש לא העלה על דעתו שיחידת הנחל תשאיר חבר בשטח.

אש

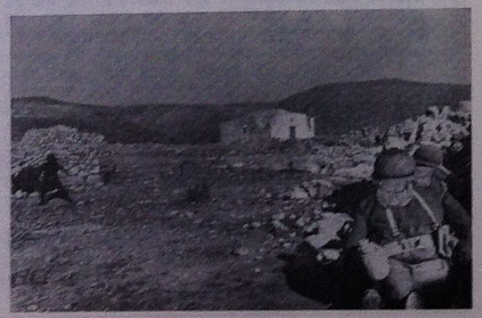

בית עולה באויר

פוצץ! פוצץ!!! שניות של ציפיה ובית אחר בית מתרוסס באויר, מתפורר ונחת בחבטה עזה על הארץ.

עם שחר, כאשר באופק נראו בתי הכפר, ידעו הטבח החבלנים, שלחלק מהבתים יהיה זה הבוקר האחרון שיעמדו בצורתם הנוכחית.

עם הינתן הפקודה, הוכנו הפתילים והמטענים בצורה קפדנית, הועמדו על גבי זחלמים וחכות הדרך לקראת המשימה העומדת לפניו.

בכפר עצמו היה שקט. בית אחר בית נפרץ ע"י בעיטות וכתפים שריריות וחלק אף עם לבנות חבלה. אנשי הכפר ידעו את הצפוי ולכן סגרו הטבח את בתיהם תוך הקפדה יתרה על הוראות שמאחוריהם. רוכזו כל ציוד חומס שנמצא בבית.

באחד הבתים נמצא תה חם מוכן על השולחן שאותו ניצלו עד תום שני חיילים שנהנו מכוס של שחרית בסמוך...

למרות מספר הבתים הרב יחסית, העבודה היתה פשוטה מאחר ולא התנהל קרב בחלק זה של הכפר. עם פינוי הכוח הופעל החומר.

החיילים והמפקדים ידעו את מלאכתם בצורה מושלמת ובבטיס היה רק צריך לומר לאלה שלא הספיקו להגיע איך באמת נראה בית באויר, אחרי שחבלני הצנחנים מניחים את החומר בתוכו...

סגן יצחק

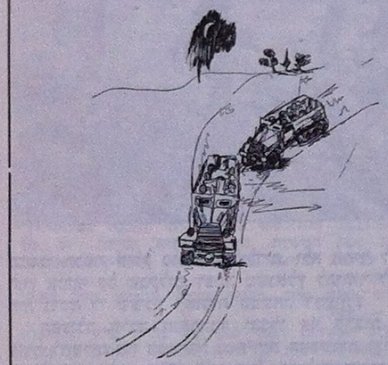

רישום מאת חייקה

כן או לא?

...„יש משהו"... „הלילה יש משהו"... במחירות עברה השמועה והתגלגלה מפה לאוזן. בביטול של — „עוד כוננות אחת", בזילזול צבאי מובהק לאזעקות התכופות שכה רגילים בהן ועם זאת בשמץ תקוה, הכנו עצמנו מעשית ונפשית לפעולה.

בשקט מתוח עם התלהבות עצורה, אירגנו איש איש נשקו וכליו שישרתוהו בקרב. עוד ניגוב אבק ועוד טיפת שמן שלעולם לא תזיק, ואנו בדרך אל נקודת כינוס הכוחות. בביטחון של לוחמים ותיקים ומבוסי קרבות מסתדרים ומתכוננים ליציאה לעבר הגבול, אך לא לפני ש„הפחידו" אותנו! „רק ברי מזל ייצאו". באחת משו חיוכים, פסקו התבדחויות, אפים חומצו ומבטים ננעצו באדמה.

לפתע, כקרן אור ביום סגריר, לאחר שכל תקוה אפסה, הופיע, המפקד בקול מרגין בישר: „חבר'ה לקפוץ לזחלמים".

באולם לא היה פנאי להתלהבות. הקרב לפנינו, עלינו להלחם, לחסל עמדות ולהשתחרר מאימת הצלפים, לנגוע תגבורת ולטהר רחובות וחצרות, לשחר בתים ולפנות פצועים ולהשלים את המשימה — לפוצץ. ובאה הנסיגה ונודע לנו על נפגעינו וטיפלנו בפצועים. חזרנו במסע נצחון משמח.

במחנה נתקבל מכתב מאמא. היא כתבה: „במקום שיש סבל ודם אין שמחה". נכון, אבל כשאין בריאה — עולים.

דודוי